

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, dnia 5 października 2015 r.

Adam Bodnar

VII.7202.12.2014.AWO

Pan

Marek Sawicki

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

ul. Wspólna 30

00 - 930 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęły skargi dotyczące działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. **Z treści otrzymanych pism wynika, iż osoby pracujące zawodowo, za które odprowadzane są składki ZUS, a nie KRUS, zostały uznane za niespełniające kryteriów do przyznania pomocy finansowej, w wyniku czego nie mogły otrzymać pomocy finansowej przewidzianej w ramach wyżej wymienionego działania.**

W dniu 15 czerwca 2015 r. Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił w tej sprawie do Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z prośbą o ustosunkowanie się do argumentacji Skarżących.

W dniu 14 sierpnia 2015 r. do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła odpowiedź Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w tej sprawie (znak sprawy: ROWwrg-mm-(2)074-1/15(2759). W odpowiedzi tej Minister zwrócił uwagę na określenie najważniejszych przesłanek przyznawania omawianej pomocy w przepisach prawa UE. W piśmie tym powołano się m.in. na art. 22 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 *w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFFROW)* oraz art. 13 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/ 2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. *ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady*

(WE) nr 1698/2005. **Przepisy te, jako podstawowe kryterium przyznawania pomocy w ramach działania programu „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, wskazują na fakt podejmowania po raz pierwszy samodzielnego prowadzenia gospodarstwa rolnego przez potencjalnych beneficjentów programu, ich odpowiedni wiek, kwalifikacje rolnicze oraz rzetelność przygotowanego przez nich biznesplanu.** Przepisy te mają na celu wsparcie sektora rolniczego, m.in. poprzez zachętę do podejmowania działalności przez młodych rolników, posiadających odpowiednie umiejętności i kwalifikacje zawodowe w celu działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w państwach Unii Europejskiej.

W piśmie tym wskazano również, że to na państwie członkowskim UE spoczywa obowiązek szczegółowego zdefiniowania, w prawie krajowym, warunków przyznawania pomocy (kryteriów dostępu), umożliwiających odpowiednie rozdysponowanie środków pomocowych. **Należy jednak pamiętać, że stworzenie przepisów krajowych mających na celu wdrożenie unijnych rozporządzeń powinno być czynione zgodnie z ich duchem, w celach i w granicach nimi określonych.**

W Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013, jako kryteria dostępu do omawianej pomocy podano m.in. ograniczenie wiekowe, posiadanie odpowiednich kwalifikacji zawodowych, czy zobowiązanie do postępowania według przedstawionego biznesplanu. **Jednym z kryteriów, oprócz wymienionych powyżej, jest obowiązek ubezpieczenia beneficjenta w KRUS, przez „okres co najmniej roku od wypłaty pomocy”.** Kryterium to wzbudziło, na podstawie otrzymanych skarg rolników, zastrzeżenia Rzecznika Praw Obywatelskich i stało się powodem do podjęcia interwencji w tym zakresie.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wskazało - jako *ratio legis* wprowadzenia przesłanki obowiązku ubezpieczenia beneficjenta programu w KRUS - „zapewnienie trwałości dofinansowanego projektu poprzez ścisłe powiązanie aktywności zawodowej beneficjenta z prowadzeniem działalności rolniczej w gospodarstwie, ze względu na przejęcie którego beneficjent otrzymał premię”. **Takie rozwiązanie, przyjęte jednak w ramach omawianego działania stanowi znaczne zawężenie grona potencjalnych odbiorców pomocy z programu „Ułatwianie startu młodym rolnikom” poprzez (*de facto*)**

zakaz prowadzenia pozarolniczej działalności zawodowej – związanej z opłacaniem składek do ZUS, a co za tym idzie z brakiem wymaganego ubezpieczenia w KRUS.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w odpowiedzi z dnia 14 sierpnia 2015 r. do Rzecznika wskazuje na zasadność tego kryterium, niejako przyjmując, iż pozarolnicza działalność zawodowa (praca zarobkowa) wyklucza dochowanie odpowiednich standardów prowadzenia dofinansowanej działalności rolniczej, zaś ubezpieczenie rolnicze w KRUS z mocy ustawy i w pełnym zakresie gwarantuje dochowanie właściwych standardów prowadzenia działalności rolniczej.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich przepisy prawa unijnego nie wymagają bezpośrednio, aby beneficjenci pomocy musieli być ubezpieczeni w KRUS. Istotnym przy tym działaniu jest przede wszystkim fakt podjęcia samodzielnego prowadzenia gospodarstwa rolnego. Z treści pisma Ministra z dnia 14 sierpnia 2015 r. wynika, że w jego ocenie, podjęcie dodatkowej pracy zarobkowej (poza prowadzeniem działalności rolniczej) wyklucza spełnienie tego warunku. **W tym miejscu zwrócić uwagę jednak trzeba, że podjęcie się zobowiązania do wykonania umowy związanej z otrzymaniem dofinansowania z projektu „Ułatwianie startu młodym rolnikom” stanowi odpowiedzialność danego beneficjenta.** Nie można natomiast z góry zakładać, zdaniem Rzecznika, jej niedochowania jedynie z powodu wykonywania innej niż rolnicza działalności zawodowej. Należy również zauważyć, że część z młodych rolników wykonywała pracę zarobkową przed wystąpieniem z wniosek o dofinansowanie, a tym samym podlegała ubezpieczeniu w ZUS. **Okoliczność ta wyklucza ich jednak z udziału w takiej pomocy finansowej. Tymczasem nie można tracić z pola widzenia faktu, że dla części ewentualnych wnioskodawców koniecznością życiową staje się podjęcie dodatkowej pracy zarobkowej oraz samodzielne prowadzenie gospodarstwa rolnego. Niestety, kryterium nakazujące obowiązek ubezpieczenia w KRUS, wyklucza takie osoby z możliwości otrzymania pomocy.**

W piśmie do Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 14 sierpnia 2015 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi podkreślił, że ostatni nabór wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” PROW 2007 – 2013 został przeprowadzony w 2014 r. i nie jest planowane ogłaszanie kolejnych konkursów. Zwrócić uwagę jednak trzeba, że na stronie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi przy wskazaniu

ważnych informacji dla młodych rolników, którzy będą się starali o pomoc w ramach PROW 2014 – 2020, przedstawiono wymogi dla młodych rolników, którzy będą występowali o przyznanie pomocy finansowej w ramach działania „Premie dla młodych rolników”. Zgodnie natomiast z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 982) wśród wymienionych wymogów do otrzymania tego rodzaju pomocy dla młodych rolników przewidziano taki sam wymóg, jak powyżej, co do ubezpieczenia w KRUS.

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przedstawienie wyjaśnień w niniejszej sprawie.

Z poważaniem,

Podpis na oryginale